

Veileder for hestehold

Frogn, Nesodden, Nordre Follo,
Vestby og Ås

August 2025

Follo landbrukskontor

Innhold

Formål	3
Bakgrunn	3
Eablering av hestehold i Follo	3
Stall, rideanlegg og andre tiltak	4
Oppføring eller utvidelse av stall	5
Eablering av ridebane.....	5
Oppføring av ridehall.....	5
Bruk av dyrka og dyrkbar jord til hesteaktivitet	5
Driveplikt på dyrka jord	6
Håndtering og bruk av hestegjødsel	6
Dyrevelferd.....	7
Ferdsl med hest i ut- og innmark	7
Ferdsl med hest i trafikken.....	8
Dyrehold i tettbygde strøk	8
Regelverk.....	9

Formål

Formålet med veilederen er å legge til rette for en positiv utvikling av hestenæringen i Follo-kommunene og ivareta interessene til heste- og stalleiere og øvrige innbyggere. Veilederen skal også bidra til å sikre jordvernet, ivareta trafikksikkerheten og dyrevelferden, og redusere faren for forurensing.

Veilederen skal være et redskap for å øke hesteeieres kunnskap om reglene som gjelder for hesteaktivitet og tiltak for hestehold på eiendommen. Dette vil forhåpentligvis begrense negative overraskelser for hesteeiere og resultere i bedre kommunikasjon og færre konflikter mellom hestenæringen, befolkningen i kommunene og forvaltningen.

Veilederen skal også fungere som oppslagsverk for saksbehandlere i kommunene.

Bakgrunn

Aktiviteter med hest har stor rekreasjonsverdi for barn, ungdom og voksne. Hestehold og hesteaktivitet i Follo er derfor positivt for manges trivsel og helse og et viktig tilbud for beboere i Follo-kommunene og Oslo. Hesten har stor psykososial verdi, og kan bidra som en pedagogisk ressurs i ulike former for terapi og i habilitering. Hestehold er også en viktig næring og bidrar til verdiskaping og til å holde kulturlandskapet ved like. Hestehold kan dessuten bidra til at dyrka jord holdes i drift ved at relativt små og marginale jordbruksarealer brukes til beite og fôrproduksjon.

Hesteaktivitet kan samtidig føre til interessekonflikter og skape utfordringer knyttet til trafikksikkerhet, hestegjødning, ridentier og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord.

Follo-kommunenes befolkningsgrunnlag og landlige, men bynære plassering gjør regionen attraktiv for å etablere aktivitetstilbud knyttet til hest. Kommunene har de siste årene opplevd økt interesse for hesterelaterte tiltak på landbrukseiendommer, og for å etablere nye hestesentre ved eiendomsoverdragelse.

Kommunene ønsker med veilederen å tilrettelegge for en positiv utvikling i hestehold og bruk av hest og samtidig bidra til å dempe konflikter om arealbruk, infrastruktur og miljø som følge av hesteholdet.

Etablering av hestehold i Follo

Kommunene erfarer økt interesse for kjøp av småbruk og gårder til hestehold. Den som kjøper en landbrukseiendom må forholde seg til en rekke regler som har betydning for hva eieren kan gjennomføre av tiltak knyttet til etablering av hestehold.

Kjøper av landbrukseiendom som skal etablere hestehold er pliktig å sette seg inn i, og etterfølge de regler som gjelder.

Mange av tiltakene som er forbundet med å etablere hestehold er søknadspliktige. Alle som har planer om å etablere hestehold oppfordres til å ta kontakt med kommunen, gjerne Follo landbrukskontor som er landbruksmyndighet i kommunene, så tidlig som mulig for å drøfte planer for hesteholdet.

Dersom det er snakk om tiltak etter plan- og bygningsloven, kan det være hensiktsmessig å gjennomføre en forhåndskonferanse mellom tiltakshaver og kommunen før søknad sendes. Drøfting av planer, muligheter og problemstillinger i tidlig fase kan spare både tiltakshaver og kommunen for arbeid og problemer.

Stall, rideanlegg og andre tiltak

De fleste eiendommer som er aktuelle for hestehold ligger i LNF-områder (landbruk, natur og friluftsliv) i kommuneplanen. I LNF-områder er det bare tillatt å oppføre bygninger eller iverksette tiltak som er nødvendige for drift av næringsmessig landbruk, herunder gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag (LNF-formålet). Det er kommunen som avgjør om et tiltak inngår i LNF-formålet. I denne vurderingen baserer kommunen seg særlig på den nasjonale veilederen «[Garden som ressurs](#)», som inneholder vurderingskriterier som skal benyttes.

To av kriteriene som kommunen vil vurdere er:

1. Tiltaket er knyttet til produksjon på gården eller det behovet gården har for varer og tjenester, eller det er nødvendig i forbindelse med annen næringsvirksomhet knyttet til landbruksdriften.
2. Virksomheten er basert på og tilpasset gårdens eget ressursgrunnlag.

Stall, mindre ridehall og rideanlegg inngår i LNF-formålet dersom anlegget er tilpasset brukets størrelse og drift.

Størrelsen på stall, rideanlegg og antall hester skal være tilpasset gårdens ressursgrunnlag. Ressursgrunnlaget inkluderer gårdens areal til å produsere fôr, spredeareal, areal til luftegårder, fôr- og strølager og gjødsellagring, og størrelsen og mulighetene på tunarealet.

Større hestesenter, ridehaller og rideanlegg faller utenfor landbruksbegrepet og er i strid med arealformålet LNF i kommuneplanen. Slike tiltak vil derfor forutsette at eiendommen reguleres. Initiativ til reguleringsplan og forslag fremmes for kommunen etter plan- og bygningslovens regler. Det er kommunen som avgjør om reguleringsplan skal fremmes. Tiltakshaver bør alltid be kommunen om et oppstartsmøte før planforslag sendes inn.

Tiltakshaver kan også søke om dispensasjon etter plan- og bygningsloven. Kommune kan ikke gi dispensasjon dersom tiltaket fører til at viktige hensyn bak arealformålet, lovens formål eller regionale interesser settes til side. Fordelene

ved å gi dispensasjon skal også være vesentlig større enn ulempene. Det er ingen kurant sak å få søknad om dispensasjon innvilget.

Oppføring eller utvidelse av stall

Hest er betraktet som et husdyr på lik linje med storfe og sau. Oppføring og utvidelse av mindre staller tilpasset brukets størrelse og drift vil derfor normalt bli betraktet som landbruksbygg og vil da falle inn under LNF-formålet. Størrelsen på stallen, rideanlegg og antall hester skal da være tilpasset gårdens ressursgrunnlag.

Oppføring av ny og utvidelse av eksisterende stall er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven.

Ved søknad om stall skal det foreligge en plan som viser og ivaretar det totale arealbehovet for hestedriften og hvordan gjødsla skal håndteres.

For å etablere eller utvide stallen til å kunne oppstalle mer enn tre hester, vil det bli vurdert om hesteekvipasjen kan komme til utmarka uten å måtte benytte trafikkerte veier. Dersom naboens eiendom må benyttes som sti for hest og rytter for å unngå en trafikkert vei, og det ikke allerede følger en slik bruksrett, bør det foreligge en avtale.

Etablering av ridebane

Etablering av utendørs ridebane er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven dersom tiltaket medfører vesentlige terrenginngrep. Kommunen bør kontaktes før etablering for å avklare hvorvidt etableringen krever søknad.

Oppføring av ridehall

Oppføring av ridehall er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven. Store ridehaller vil i de fleste tilfeller være næringsvirksomhet og derfor være i strid med LNF-formålet. Etablering vil da kreve at det fremmes en reguleringsplan. Unntaksvis kan det gis dispensasjon fra kommuneplanen for oppføring.

En ridehall bør ha preg av et landbruksbygg og bygges som en permanent konstruksjon. Bygg bør tilpasses nærliggende bebyggelse og areal. Bygget bør legges slik i terrenget at det ikke virker skjemmende på kulturlandskapet.

Dersom det gis tillatelse til en ridehall skal det normalt også være plass til en utendørs ridebane på eiendommen (i tillegg til de andre fasilitetene). All erfaring tilsier at dette behovet kommer.

Det er generelt behov for mer parkeringsareal desto større anlegget er. Etablering av parkeringsplasser vil i slike tilfeller gjerne være søknadspliktig som en del av tiltaket.

Bruk av dyrka og dyrkbar jord til hesteaktivitet

Stall, ridebane, luftegårder, ridehall, parkeringsplasser og andre hesterelaterte tiltak skal ikke plasseres på dyrka eller dyrkbar jord.

Det er etter [jordlovens](#) § 9 et generelt forbud mot omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Hensikten med dette forbudet er å verne produktive arealer for å

sikre matproduserende arealer. Forbudet mot omdisponering legger opp til et strengt jordvern og i jordlovens § 9 lyder første ledd slik:

«Dyrka jord må ikkje brukast til føremål som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikkje disponerast slik at ho ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon i framtida.»

Jordvern er høyt prioritert i Follo-kommunene. Det må foreligge særskilte hensyn dersom kommunene skal tillate omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Eier av landbrukseiendom bør derfor i sine planer legge til grunn at alle tiltak relatert til hestehold skal plasseres slik at de ikke forringer dyrka eller dyrkbar jord.

[NIBIOs Gårdskart](#) gir informasjon om arealene på eiendommen, inkludert hva som er klassifisert som dyrka og dyrkbar jord. Her finnes også informasjon om erosjonsforhold og kvaliteten på jorda. Dette er viktig informasjon for de som vurderer å kjøpe eiendom for hestehold eller planlegger tiltak knyttet til hestehold på eiendommen sin.

Driveplikt på dyrka jord

Eier av landbrukseiendom skal sørge for at jordbruksarealene (fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite) på eiendommen drives i samsvar med [jordlovens](#) § 8.

For at driveplikten skal oppfylles må jordas produksjonsegenskaper opprettholdes slik at arealet kan nyttes til vanlig jordbruksproduksjon. Dette innebærer i praksis at arealene skal høstes og kultiveres årlig.

Driveplikten kan oppfylles enten ved at eier driver jorda selv eller at arealene leies bort til en som driver arealet. Dersom arealene leies bort er det lovbestemt krav om at avtalen har en varighet på minst 10 år, og at det innsendes en kopi av leieavtalen til kommunen.

Håndtering og bruk av hestegjødsel

Det er viktig med en plan for håndtering av hestegjødsel ved alle hestehold, slik at gjødselen ikke fører til forurensing eller fare for smitte. Ny [forskrift om lagring og bruk av gjødsel](#) trådte i kraft den 1. februar 2025. Forskriften stiller strenge krav til blant annet oppbevaring, kompostering, forsvarlig lagring, og spredning (inkludert spredeareal og spredetidspunkt) av gjødsel. Det stilles også krav om gjødslingsplan og føring av gjødslingsjournal.

Landbruksdirektoratet har laget en [veileder til forskriften](#) om lagring og bruk av gjødsel. Her finner du blant annet en kalkulator hvor du legger inn antall hester, og hvor mye jord du har. Ut fra dette regner den ut om du har nok areal til å spre gjødsla fra hestene hos deg.

[Forurensningsloven](#) legger også rammer for hvordan hestegjødsel skal håndteres.

Du kan bare spre hestegjødsel på fulldyrket og overflatedyrket jord, og på grøntareal. Med grøntareal menes områder hvor det er eller skal lages vegetasjonsdekke som ikke er til produksjon av mat, såvare eller fôr. Gjødselvarer kan også brukes i gartneri og andre anlegg for dyrking av mat-, fôr- eller prydvvekster. Du kan også spre gjødsel på innmarksbeite, men da må du ha godkjenning fra kommunen først. Det er nytt at godkjenning fra kommunen også gjelder mineralgjødsel. Det er ikke tillatt å bruke hestegjødsel på utmark. Har du et vanlig hestehold hvor det ikke er mistanke om smittsomme dyresykdommer, kan du spre uhygienisert hestegjødsel på godkjent spredeareal innenfor fylket. Det kreves tillatelse fra Mattilsynet for å spre dette i et annet fylke. Fra 1. februar 2027 kan slike tillatelser bare gis i særskilte tilfeller. Se [forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum](#).

Tørr gjødsel med mer enn 25 prosent tørrstoff kan lagres rett på bakken der den senere skal brukes. Er gjødselen bløtere enn dette er den regnet som næringsavfall og må håndteres deretter. Gjødselen må plasseres slik at overflatevann ikke renner inn i haugen, og den kan ikke ligge på områder utsatt for flom. Det bør ikke lagres på areal hvor det kan oppstå bekk ved nedbør. Avstanden må være stor nok til å unngå forurensning av bekk, elv, innsjø eller sjø. Luktproblemer skal begrenses, så ta hensyn til den rådende vindretningen. Det må alltid være dekke over gjødselen for å sikre at gjødselen er tørr nok til å bli lagret på denne måten. Det er tillatt å lagre organisk gjødsel som blir omdannet i lagringsperioden i inntil 3 år.

Hestegjødsel som blir liggende i langvarige deponi kan være sjenerende, utgjøre fare for forurensning og gi ulemper for folkehelsen (luktplager). Det er derfor ikke tillatt å deponere (dumpe) hestegjødsel.

Dyrevelferd

Det er Mattilsynet som har tilsynsansvaret for dyrevelferden. Kravene som stilles for å oppnå god helse og trivsel hos hest kommer frem i [forskrift om velferd for hest](#). Den som skal drive hestesenter, omsetning av flere enn 6 hester i året, treningsstall eller hestepensjonat, må søke Mattilsynet om tillatelse.

Mattilsynets [veileder til forskrift om velferd for hest](#) skal bidra til en lik og harmonisert tolkning og gjennomføring av bestemmelsene i forskriften. I veilederen er det blant annet presisert at luftegårder bør være på minst 10x30 meter slik at hestene får mulighet til mosjon.

Follo-kommunene har tett dialog med Mattilsynet og kontrollerer jevnlig foretak med husdyr. Har du mistanke om at det praktiseres dårlig dyrehold oppfordres du til å ta kontakt med Mattilsynet snarest.

Ferdsel med hest i ut- og innmark

Allemannsretten ([friluftsløven](#)) gir oss rett til å ferdes og oppholde oss i utmark i Norge. Hestefolk må vise hensyn for å unngå å skade naturen eller skape

problemer for grunneiere og andre brukere. Hestefolk bør være forsiktige og bevisste på hva ferdsel med hest innebærer. I kommersielle sammenhenger er det viktig å inngå avtaler med grunneiere. En avtale er spesielt viktig for rideskoler og rideklubber som regelmessig bruker veier og stier i utmark.

Friluftsløven § 3a sier at en har lov til å ri på vei og sti i utmark og på vei og sti som fører til utmark hvis en holder avstand til gårdstun, hus og hytter. Det er lov å ri på vei og sti i innmark som fører til utmark med unntak av organisert aktivitet, inkludert rideklubbaktiviteter.

Kjøring med hest og vogn er å regne som kjøretøy. Eier av privat veg kan forby ferdsel med hestekjøretøy. Det er avgjørende å spille på lag med grunneierne for å unngå konflikter rundt hesteholdet og ferdsel med hest.

Mer informasjon kan finnes i [Miljødirektoratets veileder](#).

Ferdsel med hest i trafikken

Follo-kommunene ønsker at hestehold etableres på steder hvor det er mulig å ri på tur fra stallen til utmark på en enkel og sikker måte. Kommunene ønsker ikke etablering av nye eller utvidelse av eksisterende hestesentre der dette ikke er mulig.

Vegtrafikkloven betrakter hesten som et kjøretøy i trafikken, på lik linje med for eksempel en bil. Dette gjelder uansett om du kjører, rir eller leier hesten. Du må derfor oppholde deg i veibanen og følge trafikkreglene på samme måte som når du kjører bil.

Det er forbudt å ri eller kjøre på gang- og sykkelvei om ikke helt spesielle forhold tilsier noe annet. Om du av sikkerhetsmessige hensyn velger å ferdes med hest på gang- og sykkelveier, må du ta spesielt hensyn til andre som ferdes der. Det er viktig at gående og syklende føler seg trygge. Det er også forbudt å ferdes med hest på motorvei.

Dyrehold i tettbygde strøk

Dyrehold i tettbygd strøk kan føre til nabokonflikter ved at det oppstår ulemper i form av lukt, forurensning, avfall, støy og lignende som for noen er til sjenanse og kan oppleves som en forringelse av bomiljøet. Dyrehold skal ikke være plagsomt for naboer eller miljøet.

Forskrift om miljørettet helsevern stiller krav til at virksomhet skal drives slik at det ikke oppstår fare for helseskade eller hygieniske ulemper for omgivelsene. Det er eieren av dyreholdet som er ansvarlig for at kravene i forskriften overholdes ([Forskrift om miljørettet helsevern kapittel 3 §§7-9](#)).

Dyreeier er ansvarlig for at dyreholdet ikke medfører fare for helseskade eller helsemessige ulemper for omgivelsene utover det som anses som naturlig eller allment akseptert.

Alt avfall skal lagres slik at hygieniske ulemper ikke oppstår. Dyrenes oppholdssted skal til enhver tid holdes rene. [Forskrift om skadedyrbekjempelse](#) fastslår at eier/bruker av en eiendom har et eget ansvar for å forebygge forekomst av skadedyr og sette i verk nødvendige tiltak på egen eiendom dersom problemet oppstår.

Regelverk

Her er en oversikt over regelverk og veiledere som er viktig å ha kjennskap til for de som driver eller skal etablere hestehold.

- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\)](#)
- [Lov om jord \(jordlova\)](#)
- [Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\)](#)
- [Lov om friluftslivet \(friluftsloven\)](#)
- [Lov om vegtrafikk \(vegtrafikkloven\)](#)
- [Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv](#)
- [Forskrift om velferd for hest](#)
- [Forskrift om miljørettet helsevern](#)
- [Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall \(avfallsforskriften\)](#)
- [Forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum \(animaliebiproduktforskriften\)](#)
- [Forskrift om skadedyrbekjempelse](#)
- [Garden som ressurs – veileder](#)
- [Veileder til gjødselbrukforskriften - Landbruksdirektoratet](#)
- [Veileder til forskrift om velferd for hest](#)
- [Hvor kan jeg ri? - Miljødirektoratet](#)